

cionada cap cavitat esplènica ni articular, i jo havia vist morir, assistit pels nostres mestres de llavors, operats de llavi lepori, operats d'hidrocele, fins un metge per cert, per la simple dilatació d'una ròdula, a causa de les hemorràgies repetides que ningú va atrevir-se a vèncer pel lligament de la lingual.

Fàcilment compendreu quina era, en aquella època, la situació del cirurgià, gens falaguera per cert, i a tal extrem deferia de l'actual, que quan, malgrat tots els prejudicis, vareig manifestar entre els meus companys que a l'acabar els meus estudis acadèmics volia dedicar-me a la Cirurgia, un dels meus més brillants confreres de llavors, més tard notabilíssim catedràtic de la nostra Facultat, s'en va fer creus i va dir-me amb certa tema si volia dedicar-me a *barber*. Això passava, encara que us sembli mentida, l'any de gràcia de 1874. I en 1875 veia morir també en les Clíniques de París a operats de simple anus artificial, amputar quasi tots els ressecats articulars i solament a Pean i a Köberlé, a Estrasburg, salvar ja un nombre considerable de les seves ovariòmitzades i amb prou feines algunes de les seves histerectomitzades quan feia poc que el professor Nelaton havia declarat, en plena Acadèmia de Medicina de París, que la raça llatina no constituïa material propici per a la pràctica de la aparatomia i que, si els cirurgians anglesos i nordamericans salvaven ja moltes de llurs operades, era solament degut a diferents condicions de raça i localitat.

Poc temps després, del 79 al 80, puc dir que va començar pràcticament el segon període: aquest fou de veritable felicitat i exaltació pel cirurgià, de brillantor mai vista per la Cirurgia. Amb l'adveniment de les doctrines i les pràctiques tisterianes, totes les operacions, que solament es practicaven en casos apurats fins llavors i corrent grans riscos, varen passar a convertir-se en poc menys que innòcues i, naturalment, un gran nombre de noves intervencions (encara no del tipus actuals), conegudes, però quasi del tot abandonades, pels seus perills inherents, varen poder-se practicar diàriament amb la major confiança en l'èxit que s'obtenia quasi sempre. Va ésser l'època de les seseccions articulars i diafisàries, del desenrotllament de l'ortopèdia operatòria; començaren a abonar-se les cavitats esplèniques, va crear-se quasi totalment la ginecologia operatòria. Va ésser, en una paraula, l'època felicitat per al Cirurgià, el verita-

ble «Eldorado» de la pràctica quirúrgica: els mitjans d'atac i de defensa de l'organisme havien millorat extraordinàriament, totes les intervencions antigues exigides per afeccions de la nomenada *patologia externa* podien practicar-se sense témer, les noves solament se generalitzaven lentament i paulatinament i a mida que els èxits se generalitzaven,

El major progrés o avenç d'aquesta època fou la creació de la Cirurgia abdominal, encara quasi tota ginecològica, i en la qual, malgrat que els èxits no eren escassos, els contractemps enfosquien ja quelcom la resplendor dels resultats obtinguts, en els altres terrenys abans esmentats. Com exemple gràfic, n'hi ha prou amb que us digui que, quan nosaltres vàrem llençar-nos a aquest nou camp de l'operatòria, els antecedents a Barcelona eren els següents: cinc operades de laparatomia: una a Estrasburg, per Köberlé, morta allí; altra, molt coneguda a Barcelona, operada per Pean a París, que morí a París; dos desastres en dos casos operats aquí, i altra, tractada d'operar també aquí, en la qual el Cirurgià, trobant-se amb un gran fibroma en lloc del quiste que ell havia diagnosticat, no va atrevir-se a seguir l'operació i acabar-la, deixant el ventre de la malalta *sense tancar* per no poder aproximar les parets retretes sobre el tumor. La primera laparatomia que jo vareig practicar en novembre de 1881 fou, doncs, la primera que es va salvar i a la mateixa següeren sèries ja molt més favorables obtingudes per mi mateix i pels meus malaguanyats confreres Esquerdo i Fargas. Així, doncs, ho repetixo, aquella fou l'edat d'or de la pràctica quirúrgica, probablement perquè fou l'època en la qual el progrés obtingut en els mitjans de defensa per a disminuir el perill de tota operació, era proporcionadament molt millor que el que exigien les innovacions, modestes encara fins a llavors realitzades i sol·licitades de la terapèutica quirúrgica.

En què ha consistit o què ha caracteritzat la tercera època? La tercera època, mos estimats confreres, s'ha caracteritzat per l'invasió del material humà fins llavors considerat com tributari de la Medicina interna, en el camp de la Cirurgia, o, millor dit, tal vegada per l'exigència de que aquesta curi les malalties visceralis o internes, que la Medicina no és capaç de curar fins ara, i un gran nombre, el major possible, de les reputades en tots els temps com incurables! Els que encara viuen, procedents d'aque-